

Chăn nuôi lợn - Những giải pháp phát triển

LÊ BÁ LỊCH - Thứ Tư, 07/09/2011, 9:24 (GMT+7)

Ngành chăn nuôi lợn đang đứng trước những khó khăn lớn. Để ngành này phát triển ổn định đang thiếu hàng loạt những điều kiện cần phải có.

Giá thịt lợn hơi chiếm quyền số lớn trong chỉ số tăng giá thực phẩm sáu tháng đầu năm 2011, do thiếu nguồn cung cấp.

Nguyên nhân dịch bệnh: lợn tai xanh, lở mồm long móng... tồn tại âm ỉ nhiều năm, đặc biệt từ giữa năm 2010 đến tháng 5/2011

trên diện rộng, lúc đỉnh điểm lan ra 39 tỉnh, thành. Thiệt hại dự ước 15-20% đàn lợn kể cả hệ lụy đàn lợn nái, ngoài số lợn nái đã chết, còn những con bị bệnh, nhưng thoát chết lại bị giảm sức sinh sản 30-40%, năng suất thấp, hệ số tiêu hóa (FCR) kém, chất lượng con giống thấp.

Người chăn nuôi lợn đau đầu nỗi lo rủi ro dịch bệnh chưa hết, lại lo lợn hơi bị giảm giá, giá bán dưới giá thành sản xuất. Lên giá thì hợp hành vận động giảm giá, tụt giá chả ai nhìn ngó. Ngân hàng không dám cho dân vay vốn nuôi lợn sợ không thu hồi được vốn, NM bán thức ăn không dám bán chịu sợ không lấy được tiền hàng, anh thú y chữa bệnh phải “tiền tươi thóc thật” mới chữa, người chăn nuôi khó đủ bề. Tất cả vì chăn nuôi gặp quá nhiều rủi ro mà tập trung là vấn đề thú y dịch bệnh. Để khôi phục và phát triển chăn nuôi lợn trước mắt trong vài ba năm tới phải tập trung chỉ đạo:

Coi thú y là biện pháp hàng đầu, phòng dịch là nhiệm vụ số một.

Cả hệ thống chính trị cần vào cuộc, lãnh đạo, chỉ đạo giáo dục toàn dân tự giác thực hiện Pháp lệnh Thú y, bảo vệ môi trường, vệ sinh an toàn thực phẩm, có chế tài đủ mạnh bắt buộc người dân thay đổi hành vi nếp sống tùy tiện: vận chuyển gia súc bệnh, vật nuôi chết vứt bừa bãi ra môi trường, giấu dịch... làm ô nhiễm môi trường, lây lan dịch bệnh.

Nâng cao trách nhiệm, đạo đức nghề nghiệp, năng lực chuyên môn của cán bộ ngành chức năng tham mưu các cấp. Không tùy tiện cứ xảy ra dịch là diệt, chôn, đền bù. Thực tiễn nhiều năm xử lý các ổ dịch những bệnh do virus (siêu trùng) như: lợn tai xanh, lở mồm long móng, dịch tả lợn, gà Newcastle, Gumboro, cúm... và các loại bệnh dịch do vi trùng (vi khuẩn) như: bệnh tụ huyết trùng lợn, Salmonella, Mycoplasma, E.Coli... khi tiêu hủy vẫn xử lý đun sôi, luộc chín, chế biến, sử dụng. Cần có những đội mới mạnh mẽ về tổ chức quản lý để phối hợp chặt chẽ giữa công tác thú y với công tác chăn nuôi.

Điều kiện dịch tế hiện nay rất phức tạp nên trong chăn nuôi phải coi trọng biện pháp an toàn sinh học, tiêm phòng các loại vacxin là một trong các biện pháp tích cực cần thiết vì phòng dịch bao giờ cũng rẻ hơn chữa bệnh, chống dịch.

Một năm hai lần tiêm phòng vào tháng 3, tháng 4 và tháng 8, tháng 9. Đối với các bệnh do virút và các bệnh do vi trùng (vi khuẩn) phần đầu tiêm phòng vacxin đạt tỷ lệ 85-90% tổng đàn lợn. Phải có chế tài đủ mạnh quy định bắt buộc chủ vật nuôi chủ động mua vacxin tiêm phòng bệnh gia súc, gia cầm; Nhà nước không bao cấp vacxin phòng bệnh (trừ vacxin tiêm thẳng vào ổ dịch theo quyết định của Hội đồng khoa học chuyên môn). Khuyến khích DN, chủ trại có đủ điều kiện cơ sở vật chất, kỹ thuật đăng ký nhập khẩu vacxin.

Cơ quan thú y Nhà nước hàng năm hoặc sáu tháng một lần công khai công bố các chủng virút, vi khuẩn gây bệnh ở các vùng để hướng dẫn DN, chủ trang trại NK và tiêm phòng các loại vacxin tương thích với chủng virút gây bệnh. Dân mua đúng chủng vacxin tiêm phòng có hiệu lực. Thú y phải kiểm soát chặt chẽ các tác nhân gây ra bệnh: chủng virút, vi khuẩn, nấm, ký sinh trùng, động vật đơn bào... ở các vùng khác nhau, kiểm soát chất lượng thuốc dược, chất lượng vacxin phòng bệnh. Xã hội hóa công tác thú y tại cơ sở, tạo cơ chế dịch vụ thú y - chăn nuôi, hình thành màng lưới chăn nuôi thú y thôn (bản), xã đủ mạnh. Không xây dựng được mạng lưới thú y thôn, xã thì dừng bàn đến biện pháp phòng chống dịch ở Việt Nam. Phải có chế tài quy định Nhà nước không đền bù hỗ trợ khi vật nuôi bị chết dịch, bị tiêu hủy, thậm chí chủ vật nuôi còn bị phạt nếu vật nuôi không tiêm phòng hay không giữ vệ sinh làm ô nhiễm lây lan dịch bệnh. Chủ vật nuôi mua vacxin cửa hàng nào, DN nào để tiêm phòng mà vacxin còn trong thời gian có hiệu lực bảo hộ nhưng vật nuôi vẫn xảy ra dịch bệnh tương ứng thì DN bán vacxin phải đền bù cho chủ vật nuôi.

Đây là cơ chế mới nên phải có chế tài chặt chẽ quy định rõ trách nhiệm của DN thương mại thuốc thú y, không thả lỏng để họ thiếu trách nhiệm với chủ vật nuôi như hiện tại, mà Nhà nước vừa mất tiền vacxin, vừa phải đền bù tiêu hủy- “mất đơn, mất kép” trong khi dịch bệnh cứ tồn tại và bùng phát bất kỳ lúc nào.

Về các chính sách ổn định ngành chăn nuôi

Nhà nước phải có chế tài, quản lý bắt buộc giết mổ tập trung. Khuyến khích DN vay vốn ưu đãi đầu tư cơ sở giết mổ lợn, chế biến thịt lợn, đầu tư kho lạnh, mua dự trữ thịt xẻ đông lạnh khi dân bán lợn hơi dưới giá thành sản xuất. Đây là việc cần đầu tư để bảo hộ sản xuất. Kiểm dịch động vật nghiêm ngặt, đúng quy trình và phương pháp, không bán xẻ vé kiểm dịch thịt ở chợ như hiện nay. Kiên quyết xử lý nghiêm những cán bộ tiêu cực, ngăn chặn tối đa nhóm lợi ích đặt ra cơ chế sách nhiễu DN.

Các địa phương, các chủ hộ, chủ trang trại chăn nuôi chủ động soát xét, bình tuyển lại đàn lợn nái, tiến hành loại thải lợn nái già, lợn nái năng suất thấp, lợn nái “thoát chết” trong trận dịch bệnh lợn tai xanh bị giảm năng suất sinh sản. Bình thường các nền chăn nuôi tiên tiến hàng năm loại thải 30- 35% đàn lợn nái, nền chăn nuôi trung bình loại thải 20-25% là vừa, nhằm đảm bảo năng suất vật nuôi mang lại hiệu quả.

Nhà nước và các cấp địa phương nên quy hoạch đầu tư thủy lợi, xây dựng vùng nguyên liệu thức ăn chăn nuôi: vùng ngô Hát Lót (Sơn La); Anh Sơn (Nghệ An);

Đăk Lăk; Định Quán, Thống Nhất (Đồng Nai); Cẩm Vân, Quý Lộc (Thanh Hóa)...
Tổ chức cánh đồng mẫu trồng đậu tương, khuyến khích các thành phần kinh tế trong nước đầu tư nhà máy sản xuất đi- can- xi phốt- phát tại Lào Cai, giảm hàng NK của Trung Quốc.

Cơ quan chức năng nên nghiên cứu trình Chính phủ về phương án dự trữ ngô, khô đậu tương, đậu tương làm thức ăn chăn nuôi. Đầu tư cảng chuyên dùng nhập ngô, khô đậu tương, đậu tương, hàng nông sản, vì đặc thù nguyên liệu thức ăn chăn nuôi NK phần lớn là hàng rời, vận chuyển từ Mỹ, Nam Mỹ về Việt Nam đi nửa vòng trái đất mất 50-55 ngày, vận tải trên tàu lớn 50-60 nghìn tấn, cần vào cảng nước sâu. Ưu tiên quy hoạch giành đất cho DN làm kho tàng, sân bãi ở cảng với giá đất ưu đãi. Riêng các khu quy hoạch chăn nuôi cũng cần được coi trọng và bình đẳng như đầu tư vào khu công nghiệp. Các quy chế, chế tài quản lý liên quan đến DN cần được các DN, hiệp hội, trang trại tham gia ý kiến trước khi ra quyết định cuối cùng. Không để nhóm lợi ích lạm dụng chức năng quản lý, gây khó khăn cho DN. Kinh doanh nông nghiệp tạo ra lợi nhuận đã khó, nhưng khó hơn là những “chế tài” gây “nghet thở” DN, hạn chế sản xuất kinh doanh phát triển.

Những đề xuất trên đây không mới nhưng chưa được thực hiện nhiều trong ngành chăn nuôi. Cần có nhiều bàn thảo để sáng tỏ những biện pháp. Mong được các cấp lãnh đạo quan tâm tháo gỡ khó khăn nhằm đẩy mạnh phát triển chăn nuôi nếu không muốn chăn nuôi lợn Việt Nam thua ngay trên sân nhà trong thời gian không xa.

** Tác giả nguyên là Phó Cục trưởng Cục*

Chăn nuôi- Thú y, đương nhiệm Chủ tịch Hiệp hội Thức ăn chăn nuôi Việt Nam.

<http://nongnghiep.vn/nongnghiepvn/72/45/45/83457/Chan-nuoi-lonNhung-giai-phap-phat-trien.aspx>

+ Từng địa bàn xã, cụm xã, địa bàn huyện, các chủ trang trại nên tự nguyện tổ chức các CLB, hội, HTX chăn nuôi lợn có tư cách pháp nhân ký hợp đồng trực tiếp với các NMSX thức ăn chăn nuôi để cung ứng thức ăn từ NM trực tiếp đến trang trại. Việc này cắt giảm được chi phí chỉ ít 10% hoa hồng (chiết khấu) qua đại lý cấp I, cấp II, cửa hàng, góp phần giảm giá thành sản phẩm thịt lợn hơi. Cũng tương tự trực tiếp ký hợp đồng với cơ sở sản xuất thuốc thú y, đại lý thuốc thú y, các trang trại giống lợn có uy tín, chất lượng để cùng được dịch vụ con giống, chữa bệnh.

+ Thực hiện bảo hiểm chăn nuôi: Người chăn nuôi có hai nỗi lo lắng, băn khoăn khi đầu tư chăn nuôi trang trại. Đó là rủi ro dịch bệnh và rủi ro rớt giá. Rủi ro dịch bệnh còn có thể khắc phục được nhưng rủi ro “rớt giá” thì người chăn nuôi đành bó tay “kêu trời”. Họ cần được mua “bảo hiểm” để không bị “trắng tay” mất khả năng thanh toán nợ với ngân hàng. Chăn nuôi hàng hóa - dịch bệnh nhiều. Bảo hiểm vật nuôi thực sự là nhu cầu của người chăn nuôi hiện nay.